

Culturele - Culinaire -
uitgaans- en studiegids
voor Rome.

Tim Smit
Studentnummer 0104094

Studentverslag betreffende een half jaar studie aan “La Sapienza” in Rome.

Goed, en toen was ik weer terug. Niet dat je er blij van wordt, want Rome is leuk, lekker en fijn. Oh ja, en mooi en relaxt, kortom Rome is alles. Bedenk nu maar vast dat 't echt een tijd is om van te genieten, want Rome is groots. Alvast gefeliciteerd met je keuze voor Rome, en ja... enjoy!

Dit studentverslag heeft betrekking op mijn verblijf van een half jaar aan de faculteit geschiedenis aan de Universiteit “La Sapienza” te Rome, en is verder, wat het universiteitsgedeelte betreft, niet werkelijk nuttig voor studenten die bijvoorbeeld naar Roma Tre, Tor Vergata, LUMSA of de LUISS gaan. Het verslag beslaat de volgende punten.

1. Het studie- e/o stageprogramma
 2. Taal
 3. Financiën en randvoorwaarden
 4. Voorbereiding en contact met de eigen opleiding
 5. Huisvesting
 6. Cultuur
 7. Vrije tijd
 8. Reizen
 9. Overig
-
1. Het studieprogramma

Ik had bij vertrek naar Rome niet werkelijk een studieprogramma opgezet, de afspraak met mijn studiecoördinatrice was dat ik met de daar behaalde punten mijn vrije keuzeruimte en eventuele overige ruimte zou opvullen. Behaalde examens worden aan deze universiteit ‘uitgekeerd’ in “CFU” die dezelfde waarde hebben als de bekende ECTS, in gebruik hier in Leiden, dit vergemakkelijkt dus de omzetting. Bij de opleiding geschiedenis, aan de faculteit “Lettere & Filosofia” bestaan vrijwel alle vakken uit 4 CFU, deze lopen echter anders dan in Nederland.

De vakken bestaan veelal uit twee module van beide vijf weken college, waarin men zo'n vijf uur college per week heeft, per vak. Het is niet verplicht beide modules te volgen, maar als men van een bepaald vak de ‘tweede’ module wil volgen, is het over het algemeen gebruikelijk ook de eerste module te volgen. Ik heb in totaal 8 modules van 4 CFU gevolgd, en de Italiaanscursus van de universiteit gevolgd, die eveneens 4 CFU waard was, als men tenminste het examen haalt uiteraard.

Ikzelf heb naast het taalcollege dus acht modules bij vijf verschillende vakken gevolgd, waarvan vijf modules in de eerste vijf weken, wat inclusief talencursus op een studielast van ongeveer 26 uur college per week uitkwam. In de tweede vijf weken, dit is ná de Paasvakantie, volgde ik nog 3 vakken en de talencursus.

Uiteindelijk heb ik 6 examens afgelegd, plus het schriftelijke examen van de talencursus. Ik heb dus in twee modules geen examen gedaan.

De vakken die ik heb gevolgd:

Twee modules van “Storia contemporanea” bij Professoressa Emma Fattorini. De onderwerpen van de eerste en tweede module waren respectievelijk: “Hitler en de Holocaust” en “De Kerk en de uitroeiing van de joden”. Beide zeer interessante modules, en ook goed te studeren. (Cijfers 29 en 30)

Twee modules “Storia contemporanea” bij Professore Vittorio Vidotto. Het vak zelf was vrij interessant, hoewel het feitelijk een soort college algemene geschiedenis betrof. Uiteindelijk wegens studielast en het missen van een schriftelijke toets geen tentamen gedaan. Veel stof, en niet altijd even interessant, bij een studieverblijf van een jaar wél aan te raden, aangezien het als basis voor andere modules gebruikt kan worden. (geen cijfers)

Twee modules “Storia moderna” bij Professoressa Maria Antonietta Visceglia. De modules waren achtereenvolgens: “Spanje tijdens de renaissance” en dan vooral toegespitst op het Spaanse verblijf in Italië, en de module “de mythe van Romeover onder andere het gebruik van Romeinse symbolen ten tijde van de renaissance en het fascistische Italië. Een ander deel onderwerp waren de Pausen vanaf de renaissance, en wat zij zoal hadden aangelegd in de stad Rome etc. (cijfers 26 en 26)

Een module “Storia Economica” bij Professoressa Leandra d’Antone, met als onderwerp “globalisatie, economische groei en armoede”. Dit vak kenmerkte zich door vooral vrij saai te zijn, en over een professoressa te beschikken die zelf dan weer vooral over een al te gezonde dosis eigenwaarde beschikte. Laten we zeggen dat dit even wennen was. Examen gedaan, wat redelijk goed te doen was. (cijfer 28)

En tot slot mijn favoriete module, die tegelijkertijd echter ook de allermoeilijkste was. Een module “il sistema politico Italiano” bij Professore Giovanni Sabbatucci. Deze Professore, in Italië zeer bekend op het gebied van de Italiaanse- en politieke geschiedenis, geniet ook veel respect van zijn studenten, wordt als god vereerd, en zijn colleges zijn een zeer mooie ervaring. Deze module heeft een zeer pittige materie en de literatuur is niet al te gemakkelijk, maar het geeft je een heel goed inzicht in de Italiaanse politiek en geschiedenis. Examen gedaan en gehaald, cijfer 28 uit 30.

De talencursus voor Erasmusstudenten zal ik bij het volgende hoofdstuk bespreken.

2. Taal

Mijn eigen voorbereiding was eigenlijk niet afdoende. Ik heb hier in Leiden het semester voor vertrek Italiaans gevolgd als bijvak bij Professor Odelli. Ik was begonnen met niveau taalverwerving Ia bij Mevr. Poolman maar ben hier na één college weggegaan omdat het niveau mij te laag was, en het mij leek dat ik niet voldoende Italiaans zou leren om mezelf staande te kunnen houden in de eerste weken. Ik ben toen overgestapt naar niveau IIa, het niveau Ib geeft men namelijk tijdens het tweede semester. Niveau IIa was behoorlijk aanpoten, en aan het begin nauwelijks te volgen, maar dat ging snel beter.

Eenmaal in Rome heb ik mijn eerste maand doorgebracht op een Katholiek instituut in de buurt van Manzoni, niet dat ik daar wilde zitten, maar goed daarover later meer. Op het betreffende instituut zat ik met ruwweg 90 Italiaanse studenten, dus dan gaat het vrij hard met de taal oppikken. Het enige wat ik wat dat betreft kan zeggen is dat je gewoon stinkend hard je best moet doen. Voorts is het voor mij belangrijk geweest om veel contact te zoeken met de Italianen zelf, zowel studenten als burgers. Dit leert je veel woorden en zegswijzen, traint je accent en maakt je rapper in de conversatie.

Dan de Erasmus talencursus. Deze begint ergens in begin Februari met een plaatsingstest, bestaande uit een schriftelijk en een mondeling gedeelte. Op basis van hoe je deze test maakt, je krijgt er geen cijfer voor, wordt je ingedeeld op én van de drie taalniveaus. Noot: de resultaten van deze taalttest komen te hangen in de “Bacheca Erasmus”. Aangezien in het begin niemand deze wist te vinden vertel ik vast dat hij zich aan de achterkant van de “Aula Magna” onder de overhang, tegenover het parkje van de Universiteit. Ik kwam terecht in een B-groep met vooral Spanjaarden en een paar Duitsers, Oostenrijkers, Portugezen en Finnen. De lessen bestaan uit uitleg over grammatica, en je krijgt opdrachten om thuis te doen, hiervoor krijg je een stencil dat je meestal bij een copyshop in de buurt moet halen. Hierop staan dan oefeningen die je thuis wordt geacht te maken, dit wijst zich allemaal. Uiteindelijk heb je ergens eind Mei dan het tentamen van de talentest, dit is dan niet echt moeilijk meer. De uitslag komt een week of wat later, en je kan daarna je certificaat afhalen bij het daarvoor bestemde bureau, dat zich weer elders bevindt. Te weten: aan de overkant van het parkje van de Universiteit, aan de achterkant van het gebouw, scala B, en dan op de eerste verdieping. Duidelijk? In bocca al Lupo! Oh ja, nog één extra puntje wat taal betreft, leer Romeins! En dan niet meteen zeggen dat ze dat ‘Latijn noemen sukkel’ ik heb het over het Romeinse dialect van het Italiaans. Het klinkt geniaal en de Romeinen vinden het ook erg leuk als jij je best doet om ’t te spreken al zullen ze schertsend zeggen dat je ’t beter niet kan doen. Alvast een basishulpje:

- Werkwoorden: overal ‘-re’ vanaf halen. Dus *fare* wordt *fa*’ en *dire* wordt *di*’.
- Dit geldt ook voor een aantal zelfstandig naamwoorden; *professore* wordt *professo*’ en *amore* wordt *amo*’.
- Een ‘*nd*’ wordt vaak een dubbele ‘*nn*’; *quando* wordt *quanno* en *andare* wordt dan dus, alle regels in acht nemend *anna*’.
- De ‘*ng*’ combinatie wordt nog wel eens omgedraaid tot ‘*gn*’, zodat *mangiare* dus tot het veelgehoorde *magna*’ verwordt.
- De ‘*gl*’ zoals in *voglio* wordt in het Romeins een ‘*j*’ dan wel een ‘*y*’ dus ‘ik wil’ = *vojo*.
- *Non* wordt *nun*. Als in: “*Nun me ne vojo anna*”
- De eerste persoon meervoud is altijd afwijkend zoals in *semo* voor het Italiaanse *siamo* en *bevemo* voor *beviamo*. Voorts veelgehoord *annamo* voor *andiamo*
- Veel ‘l-en’ verworden tot ‘r-en’... Zoals in: *quarcosa* voor *qualcosa* of het zelfs nog raardere *n’antra* voor *un’altra*

Verder zijn er natuurlijk talloze uitdrukkingen zoals ‘*bassa marea*’ en ‘*cozze*’ maar daarvan mag je zelf uitzoeken wat ze betekenen. Leuk om alvast naar te kijken is het oude drinklied “*La società dei magnaccioni*” dat ook wel te vinden is met Kazaa als ’t goed is. Voor de tekst, kijk hier:

<http://www.italianfolkmusic.com/magnacin.html>, en veel plezier.

3. Financiën en randvoorwaarden

Mij was voor vertrek een Erasmusbeurs toegewezen van 110,- euro in de maand, voor de duur van 4 maanden. Ik heb hier destijds bezwaar tegen aangetekend, omdat ik reeds in Februari vertrok en tot begin augustus zou blijven, ik heb toen nog een extra maand beurs toegewezen gekregen. In totaal komt dit dan neer op 550,- Euro waarvan aanvankelijk 50,- Euro wordt ingehouden, totdat je dit verslag inlevert. Geloof me, van 550,- Euro kun je met moeite één keer je huur betalen. Er moet dus geld bij, tenzij je een goedkopere kamer kan vinden. De meeste kamers liggen, afhankelijk van de zone waar je zit, rond 350,- tot 450,- Euro. Er zijn zeker ook goedkopere kamers te vinden, maar die zitten dan vaak ver van de Universiteit of zijn klein, dan wel slecht. Mijn eigen kamer was zelfs nog iets duurder dan 450,- maar was in ruil daarvoor wel vrij groot en zat naast de Universiteit. Hierover meer in het Hoofdstuk Huisvesting.

Wat betreft “er moet dus geld bij” kan ik zeggen: “zoek werk”... Werk is op zich wel te vinden, het ligt er alleen een beetje aan wat voor soort werk je zoekt. Dingen die het meest opleveren zijn bijvoorbeeld ‘pubcrawls’ lopen. Dit betekent dat je ‘s ochtends en ‘s middags een uurtje of twee moet folderen om reclame te maken voor een tocht langs iets van 4 kroegen/disco’s waarbij de deelnemers overal gratis shooters krijgen, en korting op de rest van de drank. ‘s Avonds vanaf 8:30 uur leidt je dan samen met anderen die voor jouw organisatie werken die mensen langs de betreffende bars. Mensen die meegaan zijn voornamelijk Amerikaan en toerist, dus bereid je voor. Het is best lange dagen draaien, maar de betaling kan oplopen tot 200 Euro op een avond, of zelfs meer. Afhankelijk van hoeveel mensen jij ronselt voor de tocht.

Verder is folderen in het algemeen goed te doen, kost niet zoveel tijd, en levert 5 Euro per uur op. Voor andere vormen van werk, zoals in cafés en bars, heb je een “bewijs van gezondheid” nodig, dit is te halen bij de dichtsbijzijnde huiszijnde “ASL”. Dit staat voor Azienda Locale di Sanità, het lokale gezondheidsbureau. Hier kun je een check-up laten doen die meestal niet veel inhoud, en 25 Euro armer, maar gewapend met een briefje sta je even later weer buiten. Met dit briefje kun je in principe bij elk restaurant en elke kroeg of bar werken. Besef wel dat deze bars vaak mensen voor langere periodes willen hebben, en je vaak aan het lijntje kunnen houden, omdat ze je op het moment zelf (nog) niet nodig hebben. Verder levert het werk niet altijd evenveel op, maar daar kom je vanzelf achter, en bovendien telt plezier in je werk ook. Allora, cerca pure, e sono sicuro che troverai qualcosa.

4. Voorbereiding en contact met de eigen opleiding.

Voorbereiding, zoals eerder besproken, was bij mij niet heel erg aan de orde. Het punt was ook dat bijvoorbeeld je vakkenpakket niet vanuit Nederland samen te stellen is. Dit is echter geen enkel probleem. Ik keek zelf raar op toen Mevrouw Dragoni, de Socrates/Erasmus contactpersoon van de faculteit mij mailde dat ik dat allemaal kon uitzoeken als ik eenmaal in Rome zou zijn aangekomen. En zo is het ook, er is geen enkele haast bij, want de colleges beginnen ongeveer begin Maart. De talencursus is dan wel al bezig. Je hoeft eigenlijk niet zoveel te regelen vanuit Nederland, je kán ook eigenlijk niet zoveel regelen vanuit hier.

Tussentijds contact met de opleiding is er eigenlijk niet geweest, behalve af en toe een mailtje naar m'n buitenland coördinatrice Mevr. Coolen, om te laten weten dat alles goed ging.

Maak je in het begin geen zorgen als je tegen een enorme bureaucratische muur lijkt op te lopen, je went er vanzelf aan, en je komt er gauw genoeg achter hoe het wél werkt.

5. Huisvesting

Dit is een lastiger punt aangezien kamers in Rome niet altijd even makkelijk te vinden zijn. Dingen die helpen zijn bijvoorbeeld alvast kijken op sites als www.studenti.it en www.cercalloggio.it, hier staan altijd veel aanbiedingen voor kamers, zoek wel specifiek op Rome. Je hoeft er niet perse bij te vermelden dat je Erasmusstudent bent, maar soms wordt er wel naar gevraagd. Sommige verhuurders willen liever geen buitenlanders, andere juist wel omdat ze aan Erasmusstudenten vaak meer geld kunnen vragen. Die betalen vaak namelijk meer. Deze berichtjes op sites plaatsen is iets wat handig is om te doen als je nog in Nederland bent, als je eenmaal in Rome bent aangeland is het handig om je zo snel mogelijk naar de Universiteit te bewegen, en op alles te kijken waar maar briefjes hangen. Telefooncellen, deuren, prikborden, losse stukken muur, containers, alles letterlijk. Studenten die nieuwe huisgenoten zoeken hangen overal briefjes op met hun telefoonnummer, zodat je kan komen hospiteren. Met een beetje mazzel levert dat een kamer op. Je kan ook een kamerbureau inschakelen, maar dan betaal je sowieso, ook als ze geen kamer voor je vinden... Bovendien hebben ze vaak de wat brakkere kamers in de

aanbieding, waar ze veel winst mee willen maken. Regel het anders via contacten die je daar opdoet. Het studentencircuit is groot en actief, dus vraag om je heen. Er is meestal wel iemand die iets weet.

Ikzelf heb 't aanvankelijk ietsje anders aangepakt. Via een zakelijke kennis van mijn vader kwam ik op het instituut te wonen waar diens neefjes verbleven. Ik had hen gevraagd te informeren of ik daar ook een maandje zou kunnen wonen zodat ik vandaar uit rustig naar een kamer zou kunnen zoeken. In plaats van te informeren hebben ze dat toen meteen voor me geregeld, dus ik had woonruimte voor Februari, maar dat dan weer wel tegen een prijs van 36 Euro per dag, een beetje hotelprijzen dus. Het moge duidelijk zijn dat 1100 Euro in de maand niet op te brengen is., maar aangezien het al geregeld was, en 'nee' zeggen tegen Italianen niet altijd goed valt, heb ik het gedaan. Het is me ondanks wat minpuntjes niet slecht bevallen. Minpunten waren er zeker, zoals het om middernacht binnen moeten zijn omdat anders het hek op slot zit. We spreken immers over een zedelijk Katholiek instituut. Voorts was er dus de prijs, die zeer hoog was, maar wel veel bood. Behalve onderdak ook eten, schoonmaak, sportmogelijkheden TV etc. etc. maar ja, uiteraard wel gezocht naar iets anders.

Het Instituut (Istituto "Centro univeristario 'Marianum', ook wel het "Marianum" of het "C.U.M." genoemd) bevindt zich aan de Via Matteo Boiardo, 100 meter van metrohalte Manzoni.. Er woonden, zoals eerder vermeld, zo'n 90 studenten, waarvan ruwweg 95 % Italiaan was. Dit hielp zeer goed bij het snel oppikken van de taal, aangezien ik de hele dag omringd was door Italiaans en Italianen.

Verder qua huisvesting: kamer variëren sterk in prijs, vooral afhankelijk van de zone en de grootte van betreffende kamer. Een kleine handleiding wat betreft de zones: de meeste zones krijgen hun naam aan de hand van de dichtstbijzijnde metrohalte. Is er geen metrohalte, dan wordt meestal een historische naam die betrekking heeft op het stukje grond gebruikt. Vraag ook vooral om je heen aan mensen of bepaalde zones goed zijn of niet. Ik zal een paar voorbeelden geven. Zona San Lorenzo is een wijk die ongeveer tegen de Universiteit aan is gebouwd. Er zijn hier vrij veel kamers te vinden, voor redelijke prijzen, als je mazzel hebt. (ik woonde gewoon duur) Je woont hier nooit verder dan 7 minuten lopen van de Universiteit. San Giovanni ligt om en vooral zuidelijk van de metrohalte en bijbehorende kerk St. Jan in Lateranen (san Giovanni in Laterano) ook hier wonen redelijk veel studenten en de zone is goed te bereiken met het openbaar vervoer, tram 3 voor de Universiteit. Manzoni ligt er iets boven, ruwweg tussen S. Giovanni en Piazza Vittorio, tussen het spoor en de Via Merulana. Rustige maar vooral ook prijzige zone, weinig studenten, maar wel mooi centraal, ook tram 3 naar de Universiteit. Centro Storico is het oude centrum, als je hier een kamer kan krijgen voor niet al te veel geld, zou ik het zeker doen. Je woont er schitterend, in een heerlijke omgeving. Alleen openbaar vervoer kan een probleem zijn, aangezien er niet overal bussen dichtbij zijn, en al helemaal geen metro. Colli Albani, Arco di Travertino, Cinécittà en Anagnina zijn metrohaltes van de A-lijn die staat verder de stad uitliggen. Met de metro is het goed te doen, maar 's nachts tijdens het uitgaan ben je afhankelijk van nachtbusen. Ook alles zuid van metrohalte Circo Massimo is niet aan te raden, zeker de wijk E.U.R. niet. Deze in fascistische stijl gebouwde wijk is mooi om te wonen, maar ver uit de stad, en erg duur. Trastevere is schitterend. Hier vind je nog enigszins het oude Romeinse volksleven, al wordt dat hier steeds meer verpest door de Amerikaanse studenten die de wijk onveilig maken. De Amerikaanse John Cabot University zit namelijk in deze wijk, en dus wonen ook al die Amerikanen daar, die behoorlijk op de zenuwen kunnen werken door hun tactloze gedrag en verschrikkelijke accent. Wat openbaar vervoer is Trastevere redelijk te doen, maar je kan rekenen op een uur reistijd om naar de Universiteit te komen. Kan ook sneller, maar dat is niet altijd eenvoudig. Een laatste belangrijke zone is Prenestina, voor zover ik weet genoemd naar de villa van een Romeinse generaal die daar gelegen heeft. Deze zone is redelijk ver, van alles, ook van de Universiteit. Er gaat geen metro naartoe, maar je kan tram 19 nemen naar de Universiteit. Er gaan ook nachtbusen heen, maar volgens mij niet zoveel. Voordeel is wel dat kamers hier een stuk goedkoper zijn, voor 250 kun je hier al een kamer hebben.

Zones waar je niet wil wonen: 'Tor Vergata' alleen ideaal als je naar de Universiteit 'Tor Vergata' wil, die ligt ongeveer tegen de 'castelli romani' aan, ver weg... E.U.R. gewoon omdat het ver weg is, en duur, vooral duur. Maar wel heel rustig en zo. Alles verder dan 'Re di Roma' op de a-lijn van de metro, omdat 't lege wijken zijn met vooral flats, en niet gezellig. In de buurt van 't Vaticaan, omdat het daar stinkend duur is, 't kan wel, maar daar kosten kamers zelfs nog meer dan 600 euro, als je mazzel hebt.

Monte Verde, Monte Vecchio, Monte Mario. Allemaal nogal ver weg, hoewel niet per definitie ongezellig wonen. Voor mensen die naar Roma Tre gaan is Monte Verde zeer goed te doen.

Voor andere zones vraag gewoon om je heen wat mensen ervan vinden, maar zorg vooral dat je niet buiten de G.R.A. de Grande Raccordo Annulare, de rondweg om Rome, komt te zitten, want dan zit je pas écht ver weg. En daar wordt je niet blij van.

6. Cultuur

Trust me, je komt er in om. Overal staat wel een kerk, een monument of iets anders wat op wat voor manier dan ook belangrijk is. Kortom je struikelt over de brokstukken van het oude Rome, het minder oude Rome, en het moderne Rome. Je hebt waarschijnlijk in één of twee dagen alle 'belangrijke' monumenten wel gezien, en dan kun je op zoek naar de interessantere dingen. Loop voor de gein elke kerk binnen die je tegenkomt. Je weet nooit wat je aantreft. Een kerk kan verschrikkelijk lelijk zijn (S. Pietro e Paolo in de wijk E.U.R.), maar soms juist heel mooi of stil (Santa Maria della Consolazione). Of er hangt 'toevallig' ergens in een hoekje een Carravaggio (S. Luigi dei Francesi) of er staan een set beelden van Bernini (Santa Maria della Vittoria). De meeste van dit soort zaken kom je ook nog wel in reisgidsen tegen, maar interessant wordt 't om 'buiten het boekje' te gaan. Zo ligt er onder de Kanselarij van het Vaticaan (Piazza della Cancelleria, naast Campo de' Fiori) een onderaards meertje waar je niet zomaar bij kan. Maar als je vroeg genoeg komt en mazzel hebt, heb je kans dat de conciërge je even meeneemt. Loop verder ook gewoon op goed geluk steegjes en straatjes in, de kans is groot dat je iets interessants tegenkomt, zoals een compleet stuk colosseum dat als gevel gebruikt wordt. (Via del portico di Ottavia) Verder zijn natuurlijk de smalle kronkelende steegjes van het oude centrum geweldig.

Let verder op wanneer het culturele week is (zoek 't even op internet). Dit is eens per jaar een week waarin alle publieke musea gratis toegankelijk zijn. Dit is vooral ideaal voor dingen als de Capitolijnse musea waar je anders iets van 10 Euro voor neertelt. Private galerieën als de Doria Pamphili vallen hier helaas buiten, maar... Je krijgt als student vrijwel overal korting. Als je een Socratespasje laat zien waarop staat dat je Geschiedenis, Kunstgeschiedenis of Architectuur doet, krijg je op veel plaatsen zelfs nog extra korting, of nog mooier. Bijvoorbeeld bij het Museum voor moderne kunst (boven de Villa Borghese) kom je gratis naar binnen, en ook het monument van Cecilia Mettala en de renbaan van Maxentius aan de Via Appia Antica koste je niks. Ook op andere plaatsen kom je vaak nog gratis binnen. Blond, vrouwelijk en lief zijn helpt bij mannelijke suppoosten. Of als je überhaupt gaat zeuren kunnen ze bij de balie vaak iets hebben van: "hop dan maar, als je me maar niet meer lastig valt". Moderne cultuur is er trouwens in overvloed, vooral in architectonische zin. Mussolini en zijn kornuiten lieten behoorlijk wat imposante bouwwerken achter, waarvan de wijk E.U.R. het beste voorbeeld is. Even de metro nemen daarheen loont zeker de moeite. Maar ook op andere plaatsen, meer in de stad, is veel te vinden. Vlak achter Termini is er bijvoorbeeld het Ministerie van Luchtdefensie, met werkelijk een enorme adelaar op het dak, maar wel een heel erg mooi uitgevoerde enorme adelaar. Er zijn ook zat oude villa's en dergelijke te bekijken, dus loop gewoon op goed geluk wat te dwalen door de stad. Dit laatste kan erg leuk zijn om dat je zo leert hoe de stad in elkaar zit en gewoon lekker dingen zonder die ellendige kaart kan doen. Bovendien kom je zo van alles tegen.

Ook veel cultuur is te vinden buiten Rome. Een retourtje Assisi (twee uur treinen) kost je tegen de 14,- Euro, en da's niet veel. Ook Firenze, Siena, Napoli en andere steden zijn relatief goedkoop bereikbaar. Voor steden als Milaan en Venetië moet je meer tijd en geld uittrekken. Maar überhaupt het maken van een rondrit door Lazio, Umbria, Toscana of le Marche loont zeer de moeite. Bijvoorbeeld een auto huren of met Italianen meegaan, is hierbij aan te bevelen.

7. Vrije tijd

Ach ja, vrije tijd, daar heb je ook genoeg van, meer dan genoeg. Dus gebruik 'm zou ik zeggen. Er is uiteraard in een stad ter grote van Rome meer dan genoeg te doen, en dus ook teveel om op te noemen, maar een aantal tips kan ik wel geven.

Wat uitgaan betreft, heb je vooral in de eerste weken na aankomst waarschijnlijk veel Erasmusfeesten. Deze zijn zelfs onder de Romeinse jeugd min of meer beroemd, en je ziet dan ook vaak rijen met Italiaanse jongens die proberen binnen te komen. Waarom? Nou, bijvoorbeeld omdat er een hele boel mooie blonde dames rondlopen. Maar goed, deze feesten zijn een prima plek om andere buitenlandse studenten naast die van bijvoorbeeld je talencursusklasje te ontmoeten. Ik ben er naar een aantal geweest, maar op een gegeven moment gingen ze vervelen omdat er vaak dezelfde mensen uiteraard zijn, en de muziek niet altijd even goed is. Het Valentijnsfeest en de eindfeesten zijn wel enorme party's en zeker aan te raden.

Leven buiten de Erasmus is er uiteraard ook, en veel ook. In het centrum zijn zat bars, disco's en cocktailtenten waar je uit (je dak) kan gaan, maar voor de beste danstenten moet je toch echt elders

heen. Namelijk naar Testaccio. Dit is een Oudromeinse afvalberg waar vroeger slaven gebruikte amforen kapotsloegen en opstapelden. Zo ontstond een kunstmatige heuvel waar in de middeleeuwen grotten in werden uitgehakt. In de afgelopen jaren zijn daarin weer disco's gebouwd, en deze behoren tot de hipste van Rome. Je zult ook merken dat hier wel eens een Erasmusparty plaatsvindt. Er vlak naast zit de "Villaggio Globale" een linksgeoriënteerd collectief waar vaak optredens van bekendere Italiaanse artiesten plaatsvinden. Verder kun je er elke dag heen, om te drinken of spiritueel te doen, dit ondanks de paardenlucht die er af en toe hangt.

In het centrum zijn een paar geweldige en minder geweldige tenten. Wat die laatste categorie betreft zijn er de op Amerikanen gefocuste bars en disco, waar die doelgroep-Amerikanen daadwerkelijk nog naartoe gaan ook... Mijd ze! Voorbeelden zijn "Sloppy Joe's" en "The Drunken Ship" op de Campo de' Fiori en "The Scene" aan de Corso Vittorio Emanuele. Hier vins je dus ook voornamelijk dronken, en daardoor heel erg kansloze, Amerikanen en Australiërs, die al minder erg zijn overigens.

Wél leuk in die hoek, is bijvoorbeeld de "Vineria", eveneens aan de Campo de' Fiori. Deze wine-bar heeft nog het meeste weg van een bruine kroeg, met als verschil dat je hier vooral wijn krijgt. Maar dit tentje is gezellig, en vooral goedkoop. Voor een glas wijn betaal je 1,30 Euro, en dat haal je zelfs in Nederland niet meer. En voor 0,4 liter bier, laten ze je ook maar 2,60 Euro betalen, en dat is voor Nederlandse begrippen al niet echt duur meer. Maar voor Romeinse begrippen is het uiterst goedkoop, reken op een gemiddelde van vijf hele euro's per biertje, en glazen wijn vanaf een euro of drie. Duurder komt uiteraard ook voor.

Qua discotheek is "L'Anima" aan te bevelen, die zit ongeveer naast Piazza Navona in de Via S. Maria dell'Anima. In die zelfde straat zit overigens een erg leuk, betaalbaar en lekker (vooral dat) restaurantje. En daarmee komen we op het laatste en misschien wel belangrijkste puntje van 'vrije tijd', namelijk eten, uit eten.

"La scaletta degli artisti" heet het betreffende restaurantje dat geleid wordt door een stokoude Romein, een schitterende vent. (Heerlijke bruschetta al pomodoro) (fantastische pasta's) Verder aan te bevelen is "Montecarlo" in de "Vicolo dei Sabelli" daar vlakbij. Niet duur, geen beleefde bediening (wel snel) maar wél heel erg lekker.

Voorts kan ik aanraden om in de wijk San Lorenzo uit eten te gaan. Ik woonde in deze wijk (naast de Universiteit dus) en je eet er vrij goedkoop behoorlijk lekker.

Aanraders: "La Tana Sarda" (afhaalpizza's zijn geweldig, verder Sardijnse keuken) "Il Podista" (lekker, goed en snel) "Il Maratonista" (ook gewoon lekker, en heel erg grote pizza's) en de kleine pizza al taglio tentjes.

Verder is er natuurlijk ijs, want geen enkel ander volk op deze aardkloot maakt zulk lekker ijs. Bekende tenten zijn bijvoorbeeld de "Blue Ice" en het onovertroffen "Giolitti" in de "Vicolo degli Uffici del Vicario", en nee ik heb de straatnaam niet zelf bedacht, maar 't is vlak achter Piazza Montecitorio) Hier vind je fantastisch huisgemaakt ijs, en hordes toeristen, omdat die 't helaas ook weten te vinden. De "Blue Ice" heeft ook melk-vrij soja-ijs, voor de liefhebbers. Ook in de Viale Ippocrate, bij Piazzale delle Provincie, zit een goede ijswinkel, waar je vooral ook heel erg veel ijs krijgt voor weinig.

Maar het allerbelangrijkste op eet -en drinkgebied in Italië is natuurlijk: "il Bar". Hier ga je naar alle waarschijnlijkheid behoorlijk wat uurtjes doorbrengen. En wat haal je in een Bar? Koffie, heel erg veel koffie. Standaard ontbijtrecept voor een Italiaan is een combinatie van een soort koffie, en dat zijn er veel, met een koffiebroodje. Cornetti, deze koffiebroodjes, zijn er in vele verschijningen. Met chocola, crème, suiker, noem 't maar. Je leert ze vanzelf bij naam kennen, maar begin gewoon met een *cornetto semplice*. De koffie is zonodig interessanter: Caffé is uiteraard geen slappe Hollandse bak, maar dat wat men hier *espresso* noemt. Cappuccino mag bekend verondersteld worden, maar ga bijvoorbeeld eens een *caffè macchiato*, *latte macchiato*, *caffè corretto*, *caffè lungo* of *cappuccino freddo* proberen.

Een van de beste bars van Rome zit naast de Universiteit, de "Village Bar" aan de Via Cesare de Lollis, die langs de Universiteit loopt. Hier kost 't trouwens ook bijna niets, 45 cent voor een *caffé*, en 62 cent voor een cappuccino. Cappuccino en een *cornetto* samen voor 1.02 euro.

Andere bar zit op het begin van de Via Tiburtina, als je van Piazzale del Verano (aan een hoek van de Uni) richting het spoor loopt. Aan de linkerkant, na de kruising met de Via dei Reti. (niet die op de hoek) Ook in de Via Giulia in het oude centrum zit een hele goede. Mar het devies luidt vooral, probeer! 't Is meestal toch wel lekker.

Niet zo gek veel te melden wat reizen betreft dat nog niet eerder is vermeld, maar toch. Reizen kan vrij goedkoop zijn, en veel Erasmusstudenten maken aan het einde van hun studietijd een tripje naar bijvoorbeeld Sicilië. Tussendoor zijn stedentrips heel goed te doen, zeker als je niet zoveel college hebt. Firenze, Siena, Napoli en Pisa, zijn steden die in principe in één dag te doen zijn, maar waar je liever een weekend voor uitrekt, of gewoon een week als rondreis langs al die steden. De prijzen van de treinkaartjes zijn afhankelijk van de afstand en het soort trein. Hoe langzamer de trein hoe goedkoper het kaartje. Je kunt gewoon op Internet kijken, op de site van Trenitalia voor tijdschema's en prijzen. Op de site www.trenitalia.com kun je ook je reistijd uitrekenen en kaartjes bestellen.

Een andere aanrader is een auto te huren. Voor ruwweg 75 Euro heb je een auto voor een weekend, zaterdagochtend tot zondag middernacht. Dit is dus vooral leuk om bijvoorbeeld met z'n vieren te doen, dan kost 't ook niet zoveel. Doe dit soort dingen bij voorkeur buiten 't hoogseizoen, dan zijn de wegen leger, en de hotels goedkoper. Zoals gezegd heb ik zelf een rondrit door Lazio gemaakt. Aan het meer van Bracciano zit je geweldig, en in het plaatsje Bracciano zelf kun je heerlijk eten. Ook het meer van Bolsano is mooi en rustig, en het aanliggende plaatsje Montefiascone heeft een geweldige keuken, een zonodig nog betere wijn (Est! Est!! Est!!!) en een interessante geschiedenis. Verder zijn Tarquinia, Tolfa en Viterbo bijvoorbeeld leuk. Maar er zijn talloze andere middeleeuwse plaatsjes op rotspunten en dergelijke die het bezoeken waard zijn.

Ga erop uit, er is genoeg te doen, en met een auto kun je heen waar je wilt. Bijvoorbeeld naar Castel Gandolfo, de zomerresidentie van de Paus, of naar Arccia en Frascati in de '*castelli romani*' om *porchetta* te eten en wijn te drinken.

Ook Milaan en Venetië zijn uiteraard bereikbaar, al moet je dan wel op een flinke reistijd en de kosten van de overnachtingen rekenen.

9. Overig

Hier volgen een paar punten die absoluut belangrijk zijn, om je verblijf in Rome wat minder stressvol te maken in de begindagen.

Pasjes regelen: trek rustig een dag per pasje uit. In Rome, en eigenlijk in de hele rest van 't land ook, loop je gauw tegen een enorme bureaucratische muur op. De te regelen pasjes zijn bijvoorbeeld: *permesso di soggiorno*, *codice fiscale*, *A.D.I.S.U.card*, *tesserina dell'Erasmus* en je *tesserina Socrates*. Goed een voor een:

-Permesso di soggiorno, zeg maar je visum. Kun je eigenlijk rustig vergeten. Er zijn Erasmusstudenten die 'm wel gaan halen (Questura di Roma, Via Milano 2) maar de meeste, zoals ik, doen dat lekker niet. Je hebt 'm namelijk helemaal niet nodig, ja, officieel wel natuurlijk. Maar ja, er wordt nooit om gevraagd, en ook al mag dan maar 3 maanden zonder visum in Italië zitten, mochten ze je aanhouden dan zeg je gewoon dat je eergister aangekomen bent. Wil je 'm wel halen, dan staat hierboven het adres, maar ja, dan zit je wel vanaf 9 uur s'ochtends tussen een hele horde exotisch volk uren te wachten tot je aan de beurt bent. En dan mag je de dag erna ook nog een terugkomen, tenzij je blond en vrouwelijk bent. (Dit klinkt seksistisch, ik weet 't, maar ik heb bewijs) Ik zeg niet dat je m'n advies moet opvolgen, maar ik zou zeggen: 'lekker laten hangen dus'.

-Codice fiscale: Deze heb je wel nodig, al is 't niet vaak. Deze code is je Italiaanse sofi-nummer, en blijft de rest van je leven geldig. Zoals te verwachten heb je ook deze nodig om te kunnen werken (wit dan). Het is een tijdje wachten, je moet overigens eerst nog naar Trastevere, Via Ippolito Nievo, en daar eindeloos met alle andere Erasmusstudenten en immigranten zitten, maar als je eenmaal aan de beurt bent gaat 't rap. Je krijgt bij binnenkomst een formulier, dat vul je alvast in, en dan zijn ze zo klaar als je dus aan de beurt bent.

-A.D.I.S.U.card: Je mensakaart, zeker gaan halen! Met deze kaart, die je bij de mensae kan opladen (machine of loket) kom je door de metroachtige poortjes heen die bij de ingang van de mensa staan. Je zet een tegoed op je kaart, en dan wordt er per keer dat je door de poortjes komt een bedrag afgeschreven. Dit bedrag is afhankelijk van het inkomen van je ouders, hoe meer ze verdienen, hoe meer je betaald. Maar gelukkig geldt dat alleen voor Italianen, en wordt als Erasmusstudent uiterst terecht laag ingeschaald, als in: arm. Je betaald dus voor een mensamaaltijd slechts 1.88 euro, en dat is niet veel, want daar heb je bij het LAK (of tegenwoordig Lipsius) nauwelijks een broodje voor. Voor deze schamele één-euro-acht-en-tachtig mag je 4 gerechten kiezen: vlees, pizza, pasta, sla, groente, broodbeleg, yoghurt, toetje etc. Dus als je ouderwets op zwart zaad zit is dat aan te raden.

-Tesserina dell'Erasmus en tesserina Socrates zijn de respectievelijk de pasjes van de Erasmusvereniging, die je alleen nodig hebt om de feesten binnen te komen, en je Universiteitspasje waarmee je bij veel

musea korting krijgt. Het Erasmuspasje regel je bij de faculteit van “Economia” even buiten de Citta’ Universitaria’ en de ander op je eigen faculteit. Wat Geschiedenis en andere letterenstudies betreft is dat bij mevrouw Dragoni. Ze is te vinden onder faculteit, daar zijn een aantal ruimen, waaronder de computerzaal (12 werkende computers, maximaal een half uur je mail checken, dan moet je weer weg) een kopieerhok, en dus haar kamertje. Zij regelt het pasje voor je en meer van dat soort dingen, als je examenformulieren etc. neem dus wel je Leidse formulieren mee.

Bij al deze bovenstaande dingen, behalve je A.D.I.S.U.card, geldt: foto’s mee! Je hebt ze bijna overal voor nodig, en vaak in veelvoud.

Behalve deze punten kun je jezelf een heel groot plezier doen door een openbaar vervoersabonnement aan te schaffen. Je haalt bij een tabacchiaio (liefst op Termini, ze zijn af en toe snel uitverkocht) de goedkoopste versie van een maand-abo, die van 18 euro. Of je deze als Erasmusstudent wel mag gebruiken is niet helemaal duidelijk, maar ik ben meerdere malen gecontroleerd en heb er nooit problemen mee gehad. Deze abonnementen zijn afhankelijk van of je student bent, inwoner van Rome, of en ook geboren bent. Of 65+’er etc. maar goed, ik heb geen verhalen gehoord van Erasmusstudenten die beboet werden. En ach, mocht het voorkomen dan kun je altijd nog zeggen dat je ’t niet wist, of snapte, daar schijnen sommige controleurs ook wel gevoelig voor te zijn.

En trouwens, je spaart per maand waarschijnlijk een boete (51 euro) of twee uit door een abo te kopen. Je betaalt anders namelijk 1euro per metroritje of per 75 minuten tram en bus.

Wat controles en boetes betreft: Er wordt in de bussen en trams weinig gecontroleerd, eigenlijk alleen tussen 4 uur en half 7. Daartussen zit dan nog de spits en dan is het fysiek onmogelijk om te controleren, dus da’s ook rustig. In de metro wordt op onregelmatige tijdstippen gecontroleerd, en dan meestal bij de uitgang. Dus dan wordt je ineens als je de poortjes uit wil naar buiten gevraagd om je al gebruikte vervoersbewijs te laten zien. Heel flauw naar mijn mening.

In ieder geval, je abo is te gebruiken in alle stadsbussen en –trams. De metro dus ook, en zelfs de trein van Roma Tiburtina naar Termini en Stazione Trastevere. Mooiste van alles is dat je er ook het treintje van Piramide (Porta S. Paolo) naar Ostia kan pakken, zodat je gratis naar het strand kan.

Het abonnement is de hele maand geldig, en kent geen beperkingen qua weekend en dergelijke zoals in Nederland. Let op dat je meteen de eerste van de maand een nieuw abonnement koopt, want er wordt vaak daarvoor expres op de 1^e van de maand gecontroleerd, er zijn altijd wel een paar sukkelaars die vergeten zijn dat hun abo niet meer geldig is. En 51 euro is best veel, zeker als je het niet direct kan betalen, dan krijg je een boete van 102 euro thuisgestuurd. (ik zeg niks over valse namen of adressen opgeven, maar ’t kan wel, en bovendien ben je even later toch weer ’t land uit, maar ’t is beter om ’t risico niet te lopen) Andere reden om je abo zo snel mogelijk te halen is dat ‘ie vaak snel uitverkoopt.

Andere leuke dingen;

- Er zijn altijd Italianen te vinden die vragen of je meedoet met een potje *calcetto*, oftewel voetbal op een klein veldje.
- Je medestudenten zijn meestal wel bereid om aantekeningen uit te lenen of je te helpen met iets
- Je kan aan iedereen iets vragen op faculteit, de meesten vinden het al mooi dat je Italiaans praat (of dat probeert) en zullen je graag helpen, ook als ze je niet kunnen helpen.
- Italianen helpen je überhaupt graag als ’t gaat om Italiaans. Zoals gezegd vinden ze het maar wát leuk en interessant, zo’n buitenlander die Italiaans praat.
- Ga met (Italiaanse) studiegenoten in pauzes koffie drinken, je houdt er gemakkelijk vrienden aan over. (of in mijn geval, m’n vriendin)
- Laatste punt van aandacht, heb lol! Rome is geweldig en je zult naar alle waarschijnlijkheid een geweldige tijd hebben, doe ’t rustig aan of leef je uit, doe lekker waar je zin in hebt! En doe ze de groeten van me...